

NEHİR KIYISINDA BİR BULUŞMA

Christopher William Bradshaw-Isherwood (26 Ağustos 1904 – 4 Ocak 1986) Cheshire’da (İngiltere) doğdu. On yaşında babasını kaybetti. Küçük yaştan itibaren yazma denemeleri yapmaya başladı. 1929-1933 yıllarını, genç yaşta keşfettiği eşcinselliğini daha özgürce yaşayabilmek için o dönem eşcinsel altkültürüyle ünlü Berlin’de geçirdi. Bu yıllarda yaşadıklarını *Hoşça Kal Berlin* ve *Mr. Norris Aktarma Yapıyor* adlı eserlerinde romanlaştırdı. 1938’de W. H. Auden’la Çin’e seyahat etti. Daha sonra kısa sürelerle Hollanda, Danimarka, İspanya ve Portekiz’de bulunan Isherwood, 1939’da, hayatının sonuna dek yaşayacağı ABD’ye yerleşti. Burada Hollywood için dönem dönem senaryo yazarlığı yaptı, Hinduizm’le yakından ilgilendi ve bazı önemli Hindu metinlerinin İngilizceye çevrilmesi üzerinde çalıştı. 1986’da California’da öldü.

Isherwood’un en ünlü romanlarından *Hoşça Kal Berlin*, *I am a Camera* adıyla 1951’de tiyatroya, 1955’te sinemaya uyarlandı. Oyundan uyarlanan 1966 tarihli Broadway müzikali *Cabaret* büyük bir başarı sağladı, 1972’de aynı isimli bir sinema uyarlaması çekildi. Yazarın bir diğer ünlü romanı *Tek Başına Bir Adam* ise 2009’da sinemaya uyarlandı.

Isherwood’un romanları, hayat hikâyesiyle ayrılmaz bir bütün oluşturur. Romanlarının hemen hepsi yazarla aynı adı taşıyan ya da onunla birçok yönden benzerlikler taşıyan bir anlatıcı aracılığıyla aktarılır. Kısa sahnelerden oluşan, hızlı tempolu, olayların kenarında duran bir “göz”ün bakışının egemen olduğu sinematografik üslubu, Isherwood’un romancılığının en önemli teknik özelliğidir.

Başlıca kitapları:

Roman: *Mr. Norris Changes Trains*, 1935 (*Mr. Norris Aktarma Yapıyor*; YKY, 2014) *Goodbye to Berlin*, 1939 (*Hoşça Kal Berlin*; YKY, 2012); *Prater Violet*, 1945 (*Prater’in Menekşesi*; YKY, 2016); *Down There On A Visit*, 1962 (*Gelip Geçerken*; YKY, 2017); *A Single Man*, 1964 (*Tek Başına Bir Adam*; YKY, 2012).
Oyun: *The Dog Beneath the Skin*, 1935 (W. H. Auden’la birlikte); *The Ascent of F6*, 1936 (W. H. Auden’la birlikte).

Gezi: *Journey to a War*, 1939 (W. H. Auden’la birlikte).

Otobiyografi: *Christopher and His Kind*, 1976.

Seda Çıngay Mellor 1973 yılında Ankara’da doğdu. Ankara Atatürk Anadolu Lisesi’ni ve ODTÜ Ekonomi bölümünü bitirdikten sonra uzun süre özel sektörde çeşitli görevlerde çalıştı. 2008 yılından beri kitap çeviriyor. *Ben*, *Kirke*, *Akhilleus’un Şarkısı* ve Ali Smith’in *Mevsimler Dörtlemesi* de aralarında olmak üzere geniş bir yelpazede yüzden fazla çevirisi var.

Christopher Isherwood'un
YKY'deki kitapları

Hoşça Kal Berlin (2012)
Tek Başına Bir Adam (2012)
Mr. Norris Aktarma Yapıyor (2014)
Prater'in Menekşesi (2016)
Gelip Geçerken (2017)
Abide (2025)
Nehir Kıyısında Bir Buluşma (2026)

CHRISTOPHER ISHERWOOD

Nehir Kıyısında
Bir Buluşma

Roman

Çeviren
Seda Çingay Mellor

YAPI KREDİ YAYINLARI

Gerald Heard's

Bu hikâye, hakiki bir arka planı olması için gerçek bir yerde, Ganj'ın Kalküta yakınlarındaki kısmında geçiyor. Ama hikâyenin kendisinin ve karakterlerinin, Hindistan'da ya da başka bir yerde bulunan gerçek bir manastırla ya da mensuplarıyla hiçbir ilgisi yoktur.

C. I.

Sevgili Patrick,

Bu uzun sessizliğin ardından benden haber aldığına şaşıracaksın zannederim; ben de senden haber alsaydım bir o kadar şaşırırdım. Hiç değilse bir konuda zımnen anlaştığımızı düşünüyorum, o da sırf gevezelik etmek için karşılıklı mektup yazıp durmamızın bir anlamı olmadığı. İşi başından aşkın biri olduğunu biliyorum, müşkülata dönüşme tehlikesi arzetmeyen bir durum ortaya çıkmasaydı seni rahatsız etmeyi aklımın ucundan bile geçirmezdim.

Dün annemden bir mektup aldım, senin iş için Amerika'da olduğunu, oradan da güney Asya'da bir yere (neresi olduğu belirtilmemişti) gidebileceğini söylüyordu. Mektubunu, Hindistan'a gelip beni ziyaret edebilseydin ne güzel olacağını söyleyerek bitiriyor.

Tabii bunlar annemin bildik muğlak konuşmaları olabilir. Her zamanki gibi tam anlamıyla muğlak sözler ediyor, Los Angeles'ta olduğunu söylüyor ama oradaki adresini vermiyor, bu mektubu sana iletilmek üzere Londra'daki evinin adresine göndermemin sebebi de bu. Annem bahsettiği bu işin ne olduğunu bile bilmez gibiydi. Normalde bunun yaynevinle ilgili olduğunu varsayardım ama onlar Los Angeles'ta kitap basıyor mu ki? Bir keresinde o işlerin hepsinin doğu yakasında halledildiğini söylememiş miydin bana? Hele Güney Asya iyice olmayacak şey gibi geliyor kulağa. Öte yandan, pek çok başka şeyde olduğu gibi bu konuda da gelişmelerden bihaberimdir muhtemelen. İşlerine burnumu sokmak gibi bir niyetim kesinlikle yok tabii.

Bu mektubu, artık daha fazla gecikmeden çözümlenmesi gereken aptalca bir yanlış anlaşılma yüzünden yazıyorum. Böyle bir şey benim yüzümden oldu, orasını kabul ediyorum, öte yandan benim ya da ona bakılırsa herhangi birinin kendileriyle ilgisi olmayan insanlara davranışlarını açıklamaya neden mecbur edildiğini anlayamadığımı da söylemeliyim. Mesele şu, annem burada Kalküta Kızılhaçı için çalıştığım fikrinde hâlâ, sanırım seninle Penelope de aynı şeyi düşünüyorsunuzdur, bir yıl öncesine kadar Almanya'da onlar için çalışıyordum ne de olsa. İşin doğrusu, Kızılhaç'ta çalışmı-

yorum. Şehrin birkaç kilometre dışında, Ganj Nehri'nin kıyısındaki bir Hindu manastırındayım. Keşişlerden biriyim.

Bütün bunların nedenleri nasıllarıyla canımı sıkmayacağım. Zaten işin orasının ilgini çekeceğinden de kuşkuluyum. Yaptığımı şeyi yapma sebeplerimin dışarıdan bakan birine inanılmaz derecede şahsi ve afaki görüneceğinin de pekâlâ farkındayım. Her halükârda, değiştiremeyecek bir karar verildiği anda sebepler önemsizleşiyor. Şu andan itibaren iki aydan kısa bir müddet içinde nihai yeminlerimi edeceğim.

Senden bir iyilik rica edeceğim, hepsi bu. Büyük bir iyilik, onu da biliyorum. Benim adıma anneme bunu anlatır mısın? İşlerin öylece sürüklenip gitmesine o kadar uzun müddet müsaade ettim ki ona konuyu benim söylemem neredeyse imkânsız hale geldi. Benden uzun uzadıya açıklama bekleyecektir, bu da anlamasını sağlamak ya da hiç değilse benim onun anladığını varsaymam için türlü türlü basitleştirmelere ve makulleştirmelere girmem demek. Oysa durum hakkında neredeyse hiçbir şey bilmemen, bu açıklamayı senin için nispeten kolaylaştıracaktır. Yalan söylemen gibi bir ricam yok ama senin bakış açına göre çok olağandışı ya da çok acayip bir şey yapmadığımı ve iyi olduğumu bildiğini anneme hissettirebilirsen iyi olur. Sağlığımın mükemmel olduğu ve yeterince yemek yediğim konusunda içini rahat ettir. Buradaki yemekler kesinlikle düzgün, gerçi annemin standartlarına uymayabilir, o başka. Bu ikisi onun için en önemli şeyler. Bu konularda onu temin etmeyi bir şekilde başarabilirsen, meseleye ilgisini kısa sürede yitirecektir. Annemi sakinleştirmek ve zaten olup bitmiş şeyleri kabul etmesini sağlamak konusunda eskiden beri çok akıllısıdır.

Bu kadar rahatsızlık verdiğim için özür dilerim.

Mektubuma cevap yazmaya zahmet etme.

Oliver

Sevgili Oliver'cığım,

Şey, elbette muazzam bir sürpriz bu. İnsanın hemen tepki gösterebileceği türden bir şey, sadece şunu söyleyebilirim, ki o kadarını zaten tahmin ettiğini düşünüyorum, bu yeni ve büyük istikamet değişikliğinde sana yürekten başarılar dilerim. Bunu yapmana sebebiyet veren şeyi anladığımı, biraz bile olsun anladığımı iddia etmem küstahlık olur. Nasıl anlayabilirim? Senin yargına güvenmem ve

yapman gerektiğini düşündüğün şeyi yaptığına, hakikat anlayışının mantığını sonuna kadar takip ettiğine inanmam gerek.

Seni mahcup etmek istemiyorum ama sana daima muazzam bir hayranlık duyduğumu, farkına vardığından çok daha büyük bir hayranın olduğumu dile getirmemin zamanının geldiğini düşündüm. (Aslına bakılırsa, bunu hiç fark etmediğine bahse girmeye hazırım!) İkimiz de çocukken sana çok sıradan, soğuk ve mesafeli bir ağabey gibi, doğal olarak başkaldırdığın müesses nizamın parçalarından biri gibi görünmüş olmalıyım. Hayatım boyunca bir daha hiç olmayacağım kadar kasıntı ve bir açıdan kendi yaşımdan büyüttüm muhtemelen! Bugünlerde geri dönüp de özel okulda büründüğüm o şahsiyete baktığımda, şimdiki benliğimi ona nispetle kesinlikle çok daha genç buluyorum! Ve maalesef, o şahsiyetimi okuldan eve her dönüşümde yanımda getirdiğimi de gayet iyi biliyorum. Tatiller boyunca okul ağabeyi konumumu elden bırakmaz, senin benden hem yaşça küçük olduğunu hem de okulda daha alt sınıfa devam ettiğini aklımdan hiç çıkarmazdım. Aynı okulda olsaydık (Tanrı'ya şükürler olsun ki değildik!) sana emirler yağdırma, hatta popona değnekle vurma yetkim olacaktı. O zaman bile benden epeyce iriyarıydın, bunun da otoritemi kabul ettirebilmek için daha beter baskı kurmama yol açtığına kuşku yok. Benden kalıplı olmana fena halde içerlerdim ama sorsalar bunu asla kabul etmezdim elbette!

Büyüdükten sonra davranışlarımın değiştiğini sen de kabul edersin sanırım. Değiştiğimi sana hissettirmek için canımı dişime taktım, orası kesin. Bunda tam anlamıyla başarılı olamadıysam sebebi sana gizli gizli huşu dolu bir hayranlık beslememdir; bu yüzden mahcup oluyor, bazen de münasebetsizlik ediyordum. Eskiden beri çok güçlü, kendi kendine fazlasıyla yeten biri gibi görünmüşsündür. Hiç taviz vermezdin. İnsanın taviz verebileceğini bile bilmez gibi bir halin vardı! Bir şeyi yapma arzusuna kapılır (yanlış hatırlamıyorsam meşhur arkadaşların buna “alaka” derdi) ve hemen harekete geçip o şeyi yapardın. Seni seyrederken kendimi fena halde şımarık ve yoz hissetmeden edemezdim çünkü ben senden çok farklıyım.

Neyse, geçmiş için özür dilemek zaman kaybı aslında. İleriye bakalım! Seninle benim elimizde şu anda büyük bir avantaj var biliyorsun: Son görüşmemizin üstünden asırlar geçti. Altı yıldan fazla oldu! Dolayısıyla yeniden görüştüğümüzde (görüşecek olursak!?)

birbirimizle epey tarafsızca konuşmamız mümkün olacaktır. Eskiden aramızda geçmiş olabilecek küçük sürtüşmeler önemsizleşecektir. Tabii yalnızca kendi adıma konuşabilirim ama hislerimin bu yönde olacağı kanaatindeyim.

Benden istediğin gibi annemin içini rahatlatmak için elimden geleni yapacağım doğal olarak. Fakat Oliver, bana kullanıp geliştirebileceğim fazla malzeme vermediğini söylemeye mecburum! Yeni hayatında anlamayı umut bile edemeyeceğim taraflar olduğunu biliyorum, bunları bana açıklamaya bile çalışmamakta haklısın. Öte yandan, nasılıyla nedeniyle dediğin şeylerle ilgilenmeyeceğimi varsaymana itiraz ediyorum. Hepsı çok ilgimi çekiyor, sadece senin açımdan değil, kendi açımdan da.

Sadece dört soruyu (korkarım çok hamhalat sorular olacak ama beni mazur gör) cevaplamakta beis görmezsen, anneme yapacağım açıklama konusunda bana büyük yardımın dokunur. Yeni inançlarının etkisine nasıl girdin? Ne kadar süre önce oldu bu? (En fazla bir yıldır Hindistan'da olduğunu biliyorum, dolayısıyla fazla uzun bir süre önce değildir diye düşünüyorum.) "Nihai yeminlerini" etmekten bahsetmişsin. Ondan sonra hiç kimseyle iletişim kurmayacağın anlamına mı geliyor bu? Seni tekrar İngiltere'de görmemiz için hiç umut var mı?

Ne kadar kısa olursa olsun bir kartpostala bu soruların cevaplarını çiziktirebilersen, en azından haberi anneme nasıl vermem gerektiği konusunda daha iyi karar verebilirim. Ama cevap vermemeyi yeğlersen, sessizliğine saygı duyacağım elbette. Senden haber alamadığım takdirde, (kayda değer denebilecek) yaratıcılık kabiliyetim çerçevesinde durumu elimden geldiğince idare edeceğim!

Sevgili Oliver, senden hiç değilse böyle haber aldığıma ne kadar memnun olduğumu anlatamam. Söylediğin doğru, ikimiz de pek konuşkan değiliz. Ama belki özür dilemek adına şunu söyleyebilirim, Penelope'yle ben sana mektup yazmayı kestik çünkü rahatsız edilmek istemediğini kesinlikle sezdik. Münih'te yaşadığın yıllar boyunca İngiltere'yi iki ya da üç kere ziyaret ettiğini sana hatırlatmak istiyorum. Kızılhaç'ın işleriyle ilgileniyordun ve zamanın kısıtlıydı şüphesiz. Yine de ta Chapel Bridge'e kadar gidip annemizi görmeyi başarmıştın. Ama Londra'dayken bize bir kez olsun haber vermedin, hatta telefon bile etmedin!

Her zamanki gibi muhabbetle,

Patrick

Sevgili Patrick,

Mektubun için teşekkür ederim. Okuyunca, sana bir özür borçlu olduğumu hissettim. İlk mektubumun ne kadar soğuk ve üstünlük taslayan bir havada olduğunu şimdi anlıyorum. Sana o tonla yazmam çekilmez bir kendini beğenmişlikti, üstelik anneme söyleme yükünü senin omuzlarına yüklemişken. Kestirme sözlerim ve kabalığım, bunu benim adıma yapmanı rica etmekten ötürü duyduğum korkunç utançtan kaynaklandı. Sen o kadar tatlı bir cevap yazınca mahcup oldum. Sana ultimatom vermek yerine hiç değilse doğru düzgün bir açıklama borçlu olduğum aşıkâr ama bunu yapmak kolay olmayacak. Hayır, ilgilenmeyeceğini gerçekten düşünmüş değilim elbette! O sözleri sadece kendimi müdafaa amacıyla söylemiştim.

Düzeltilmem gereken ilk şey, keşiş olma kararını son derece yakkın geçmişte, Hindistan'a geldikten sonra verdiğime dair aslında gayet makul olan varsayımın. Öyle olsaydı bu kararın hiç kuşkusuz Gizemli Doğu'nun etkisiyle verildiği, fevri, hatta isterikçe olduğu anlaşılırdı. Keşiş olduktan sonra bir yıl gibi bir zaman zarfında nihai yeminlerimi etmemin imkânsızlığını, en azından saygın manastırların hiçbirinde bunu yapamayacağımı Hindu dini yaşamını bilen herhangi biri sana anlatabilir aslında. Ama sen kendi başına bunu nasıl bilebilirdin ki?

Hayır, bu kararım yeni değil, fevri de değil. Her şey uzun bir süre önce başladı. Hatta seninle 1958'de İngiltere'de son görüştüğümüzde zaten başlamıştı. Hatırlarsan, Almanya'daki iş bana Cenevre'deki Uluslararası Kızılhaç Örgütü aracılığıyla teklif edilmişti, oradan uçağa binip Münih bürosundakilerle mülakat yapmaya gitmiş, sonra da işi kabul etmeye karar vermiştim.

Münih'te bulunduğum sırada, bir süredir orada yaşayan bir Hindu keşişiyle tanıştım. Küçük bir topluluk kurmuştu, topluluktakiler haftada birkaç kere onunla buluşup meditasyon yapıyor ve Vedanta* felsefesi çalışıyorlardı. Bu keşişe bir halk kütüphanesinde kazara tesadüf ettim desem yeridir (daha doğrusu o zaman bana öyle gelmişti), sohbet etmeye koyulduk. İlk andan itibaren beni büyüleyen bir yanı vardı, son derece sakin, mütevazı kendine güven havasıydı

* Hindu felsefesinin temel ekollerinden biridir. Varlığın nihai gerçekliğini (brahman), benlik kavramını (atman) ve kurtuluşu (mokşa) konu alır. (ç. n.)

bu. Demeye çalıştığım şey şu, kendine çok güvenli addettiğim insanların hepsi aynı zamanda kendinden fazlasıyla hoşnut ve rahat, yani aslında düpedüz aptaldı. O yüzden bana neredeyse yepyeni bir tür insanla tanışmışım gibi geldi. Fiziksel olarak hiç etkileyici değildi. Ufak tefek, üflesen uçacak gibi, zayıftı, kır saçları epeyce kısa kesilmişti, kırk beş kilodan fazla geleceğini hiç sanmıyorum. Ellilerinin ortalarındaydı ama daha yaşlı görünüyordu, sadece gözleri çok genç, çok berrak ve parlaktı.

Dediğim gibi, en ufak bir saldırganlığı olmaksızın olağanüstü sakın bir kendine güven havası vardı. Saldırgan olan bendim, beni tanıdığına göre bunu gayet iyi tahmin edebilirsin! İnançlarını genel çerçevesiyle öğrendiğimde, komşularının bedensel dertlerini tasalarını hiç önemsemeden kendi ruhlarını kurtarmaya çalışan insanlar hakkındaki görüşlerimi lafımı hiç esirgmeden söyledim. İnsani vaziyetleri o zamanlar öyle görüyordum ve gözümde her şey son derece basitti. Ya cemiyete faydalı olmayı seçecektin ya da bencilliği. Mistisizm fikri bile dişlerimi gıcırdatmama yetiyordu, hatta sessizlik dönemleriyle değerli iş vakitlerini zıyan ediyorlar diye Quaker'ları bile gizli gizli kınardım, Hindu mistisizmi biraz fazlaydı doğrusu!

Şimdi geri dönüp baktığımda, tavrımın mutlak surette samimi olamayacak denli basit kaçtığını, takındığım tutumdan hiç de zannettiğim kadar emin olmadığımı açıkça görebiliyorum. Benim yaptığım türden bir iş yaptığında, dünyanın pek çok yerindeki milyonlarca insanın bildiğin cehennem hayatı sürdüğü gerçeği durmaksızın yüzüne vurulur. Bazen sırf bunun dehşeti başka her şeyi gölgede bırakır ve herhangi bir şey yapma çaban beyhude, budalaca, hatta yakışıksız kaçır, bir tür kendini tatmin çabasıdır sadece. Bütün bunların ne faydası var, diye düşünürsün. Bu perperişan insanları kendi vicdanımı rahatlatmak için kullanmaktan başka ne yapıyorum ki? Bu türden umutsuzluk krizlerine kapıldığım seferler epeyce vardır ama her defasında fazlasıyla çalışarak krizin üstesinden gelmeyi başarmış, sonra da her şeyi hepten unutmaya uğraşmışımdır.

Anlayacağın bu acayip küçük adama karşı belki de zannettiğim kadar kapalı değildim. Her neyse, konuştukça tam da hayatta en emin olduğumu sandığım şeyi, işimi ve bu işin neden yapmaya değer olduğunu sorgulamaya girişmeme neden oldu her nasılsa. Saldırıyor değildi, ona rağmen savunmaya geçtim ama savunmamı

mantıklı bir hale getirmeyi başaramayınca yeis içinde ona baktım; gülümsemesin mi!

Bütün bunların ilk karşılaştığımız seferde olduğunu söylemiyorum elbette. Sohbetlerimizi ayrı ayrı hatırlamam imkânsız artık çünkü aslında hepsi rafa kaldırılan, sonra yeniden açılan, kâh geriye kâh ileriye giden ve farklı farklı sözlerle kendini yineleyen tek bir sohbetin parçalarıydı. Ayrıca benim açımdan, salt bir sohbetten ötesiydi. Sadece kendisi olmak suretiyle merakımı celbeden, kafamı bulandıran, en temel varsayımlarımı daha önce hiç kimsenin yapmadığı şekilde altüst eden bu kişiyle bir yüzleşmeyi.

O ilk gün kütüphane kapanana dek konuştuk, sonra benden ertesi gün gelip kendisini görmemi istedi, ben de öyle yaptım, ondan sonra her gün birkaç saati birlikte geçirdik, derken Münih'te geçirdiğim vakte bir son vermem şart oldu çünkü Kızılhaç'takiler sabırsızlanıyordu artık, orada planlanandan iki hafta fazla kalmıştım, böylece alelacele İngiltere'ye döndüm ki işlerimi toparlayayım ve yeniden Almanya'ya giderek çalışmaya başlayabileyim.

Londra'da beraber geçirdiğimiz sürede sizlere Swami hakkında hiçbir şey söylemememin sebebini anlamaya başlamışsındır muhtemelen. (Grubumuzda kendisine böyle derdik, nihai yeminlerini etmiş bir Hindu keşişine verilen unvan bu, tıpkı Katolik rahiplere peder denmesi gibi. Swami'nin Sanskritçe bir adı vardı, hepsinin oluyor ama o ismi burada kullanmamın kendisini senin gözünde daha tuhaf, daha yabancı bir hale getireceğini biliyorum, oysa kaçınmaya çalıştığım şey tam da bu.)

Swami'yle görüşmemden ötürü hâlâ büyük huzursuzluk içindeydim, dolayısıyla müdafaa halindeydim. Onun hakkındaki ve hayata yaklaşımı konusundaki kesin kanaatimi henüz oluşturamamıştım, bütün bunlara nasıl tepki vereceğimi de kestiremiyordum. O yüzden onu başkasına tarif etme fikri bile panik raddesine varan bir utanca kapılmama yol açıyordu. Bana gülünmesinden korkuyordum elbette, en çok da Penelope'den çekiniyordum çünkü o günlerde Penelope, Vedanta felsefesine yürekten bağlıydı, Zen Budizmini ve Meister Eckhart'ı* söylemiyorum bile. (Bağlılığı sürüyor mu, merak ettim.) Bu türden şeylere heves göstermediğim için bana çok

* Meister Eckhart (yak. 1260 - yak. 1328) Alman Dominiken teolog, filozof ve mistik. Tanrı ile ruhun doğrudan birliği ve benliğin "boşalması" (Gelassenheit) öğretisiyle tanınır. Hristiyan mistisizminin en etkili isimlerinden biridir. (ç. n.)

öfkелendiđi zamanlar olurdu. Bir keresinde bana umutsuz derecede hoşgörüsüz, kibirli bir materyalist olduğumu söylemişti!

Böylece sırrımı açıklamadan Münih'e döndüm ve Kızılhaç'taki işime başladım, anneme mektup yazıp işimin ne kadar ilginç olduğunu anlattım ki bu da doğrudu, hiç değilse sadece yarı yarıya yalandı. Normal koşullarda o iş beni büyülerdi, yani Swami'yle tanışmamış olsaydım demek istiyorum. Oysa mevcut durumda sık sık işimin anlamsız olduğu hissine kapılıyordum çünkü hayatımın diğer yanı gözüme çok daha hakiki görünüyordu. İnsanların, özellikle de dini çevrelerdekilere "hakiki" sözcüğünü kullanma biçiminden nefret ederim ama burada ben bunu esas anlamıyla kullanıyorum. Kızılhaç genel merkezinde geçirdiğim saatlerde bana her şey rüyaymış gibi görünüyordu biraz. Oysa Swami'nin odasına dönüp onunla birlikte sessizce oturduğumda (sık sık uzun süre hiç konuşmadan otururdu, bu da ilk başlarda huzursuz ediciydi ama alıştım) sanki uyku sersemliğinden sıyrılmış gibi olur, kendi kendime "Bütün gün boyunca neredeydim?" diye sorar, sonra da "Bilmiyorum ama uyanık olduğumda bulunduğum yer burası" diye cevap verirdim.

Münih'e döndükten birkaç hafta sonra Swami'nin yanına taşındım. Ondan önce yalnız yaşıyordu, bu da hiç iyi değildi çünkü kendine bakmayı hiç mi hiç bilmiyordu. Grubunun mensupları ona gerçekten sadakatle bağlıydı, ellerinden geleni yapıyorlardı ama hepsi yoksul insanlardı ve geçinmek için çalışmak zorundaydılar. Swami yemeğe davet edildiği ya da ona yemek getirildiği takdirde yiyordu ama onun dışında yemek yemeyi unutmaya teşneydi. Son derece küçük olsa da enikonu hoş bir dairede oturuyordu ama kirayı ödedikten sonra geriye pek az para kalıyordu. Kendi cebimizden artırıp ona verebileceklerimize bağımlıydı, en temel gereksinimleri hariç bir şey almayı da daima reddederdi. Daha da beteri midesi hassastı, kalbi de gereğince çalışmıyordu, aslına bakılırsa sağlığı hepten kötüydü. "Benim bedenim Bengalli" derdi hep. "Pek bir işe yarayan bir beden değildir!" Bu konuda hayret verecek denli neşeliydi. Sadece kuyruğu dik tutmaya çalıştığını hiç düşünmedim. Yetersiz vücudunu ve bu vücudun içinde yaşamaya mahkûm olma derdini hakikaten komik buluyordu!

Böylece ona doğru dürüst yemekler pişirmeye, yapılması gereken türlü işleri yapmaya başladım. Benden yaşlı bir adamla böyle

bir ilişki içinde olmak başta gözüme garip göründü, sanırım bunun sebebi kısmen babamızın ikimiz de çok küçükken ölmüş olması, kısmen de daha önce hiç tek bir kişiyle birlikte değil, her zaman kurumlarda ve çeşitli topluluklarda ya da kendi başıma yaşamış olmamdı. Öte yandan Swami bunu doğal karşılıyordu. Çok geçmeden benden “çömezi” diye bahsetmeye başladı. Önceleri şakayla karışık söylenen bir şeydi bu ama sonra Hindistan’daki manastırından Avrupa’ya geldiğinden beri böyle bir şey umduğunu anladım. Hindu manastırlarındaki gibi bir çömez, guru’suna hizmet eden, guru’nun da oğluymuş gibi eğittiği çömez bir keşiş istemişti, bu çömez de zamanı gelince swami olacaktı. Ortaya çıkan ilk uygun aday bendim. Grubun diğer üyeleri ya yaşlı ya da evli ya da ikisi birdendi, dolayısıyla öyle bir şeye hazır olsalar bile manastıra katılmalarına imkân yoktu.

Swami’nin ne istediğini anlayanca utandım, rahatım kaçtı, biraz da korktum. Sanırım beni zorlayıp acele ettirmeye çalışsaydı onu bırakıp kaçabilirdim bile. Ama öyle yapmadı, tam aksini yaptı. Aslında, karar hem benim hem de onun kontrolünün kesinlikle dışındaymış gibi davrandı. “Tanrı isterse” demeyi severdi. Eskiden bu tür konuşmalardan midem bulanırdı, işin doğrusu tembel insanlar tembelliklerine mazeret olarak böyle şeyler söylediklerinde hâlâ bulanıyor. Ama Swami’nin bunu içtenlikle kastettiğini öğrenmiş bulunuyordum. Adam böyle yaşıyordu. Böylece ben de kendi kendime, “Peki madem, bekleyelim de Tanrı istiyor muymuş görelim” demeye başladım ve bu fikre karşı koymaya çalışmaktan, hatta kendimi bu fikirden hoşlanmaya zorlamaktan vazgeçtim. Benim için böylesi çok daha kolaydı çünkü zaten oradaydım, gayriresmi bir çömez olarak Swami’yle birlikte yaşıyordum. İlk manastır yeminlerini etmek konumumu resmileştirmeye yarayacaktı sadece, beraberinde derhal çarpıcı değişiklikler getirmeyecekti çünkü Swami bir süre için Kızılhaç’ta çalışmaya devam etmemi kesinlikle onaylıyordu. (Toplumsal çalışmalara ya da dünyadaki başka türlü yapıcı faaliyetlere kesinlikle karşı değildi. Hindular hakkında sürekli bu tür fikirler yayılır, faaliyeti hor gördükleri ve ondan kaçındıkları, uzak durdukları söylenir; tam anlamıyla iftira bu. Dünya işlerinin yapılması gerektiği fikrine kesinlikle katılıyorlar. Sadece, esas önem teşkil eden şeyin işi yapan kişinin işe yaklaşımı olduğuna ve Batı kültürlerinde bu yaklaşımın genellikle çarpıtıldığına inanıyorlar.

Ama şimdi bu konuya hiç girmeyeyim en iyisi. Mektup yazıyorum burada, ders vermiyorum!)

1961 yılında Swami ilk manastır yeminlerimi edebileceğimi söyledi. (Bunlara brahmaçarya deniyor.) Ben de yemin etmeye karar verdim. Bunun her iki taraf açısından da hiç ani bir karar olmadığına katılacaktır. Üç yıla yakın süredir onunla birlikteydim. Bunun aslında beş yıl olan normal çömezlik süresinden daha kısa olduğu doğru ama sanırım beni her an, her saniye gözlem altında bulundurabileceği için süreyi kısa tutma tehlikesini göze alabileceğini düşündü.

Yeminlere gelince, manevi açıdan Hristiyan yeminleriyle aşağı yukarı aynı olduklarını söyleyebilirim; düşüncede, sözlerde ve eylemlerde itidal. Yalnız bunlar yeminden ziyade niyet aslında. Yani mesela evlilik gibi kendi ayaklarıyla girdiğin bir kapan değiller. Söz meclisten dışarı! Ama ne dediğimi anlamışsındır; zina kavramını otomatikman mümkün kılan evlilik kösteğinden bahsediyorum.

Swami hakkında başlangıçta sessiz kalmamın nedenlerini anladıysan bile, daha sonra size her şeyi anlatmamamı hâlâ tuhaf buluyor olabilirsin. Dışarıdan bakınca gerçekten de tuhaf görüldüğünü tahmin ederim. Sanırım bir şey söylemeden önce kendimi bu davaya kesinlikle adadığımdan bütün kalbimle emin olmak istedim. Ne de olsa insan brahmaçarya yeminlerini etse de ehil bir keşiş olma konusunda fikrini değiştirebilir. Bunu söyleyince çok zayıf, çok kendine güvensiz mi görünüyorum? Belki öyledir. Ama insan bu kadar önemli bir şey konusunda güvensizlik hissetmelidir zaten, değil mi?

İngiltere'ye gelip de annemi görmeme rağmen sizi arayıp sordüğümde hem senin hem de Penelope'nin size soğuk davrandığını düşüneneğinizi akıl etmeliydim elbette. Peki niye aramadım sizi? Belki de senin röntgen ışıklı gözlerinden korkmuşumdur! Annemin merakını ona ne olursa olsun herhangi bir şey söyleyerek savuşturmak pek sorun olmuyor. Ama işimle, Münih'in ve dağların güzelliğiyle ilgili kafa şişirerek seni kandırmam imkânsızdı! Yüzeyin altında gizemli bir şeylerin olduğunu bana bir kere bakınca anladın.

Neyse işte, zaman hızla akıp gitti, ben de size söylemeyi ertelleyip durdum, derken on sekiz ay kadar önce Swami ciddi bir şekilde hastalandı. Doktor, dört ya da beş sorunu olduğunu söyledi, ka-

raciğer, böbrekler, kalbi ve tansiyonu; fazla bir ömrü kalmamıştı. Swami bunu biliyordu, durumu son derece sakin karşıladı. Münih'teki çalışmalar yüzünden özel bir üzüntü duymuyordu, bunların sona ermesi Tanrı'nın arzusuydu demek. Ama Hindistan'daki manastırına dönüp orada Ganj Nehri'nin yanında yakılamayacağına üzüldüğünü birkaç defa dile getirdi. Manastıra katılmadan önceki son yeminler olan sannyas yeminlerini ettiğimde orada hazır bulunamayacağına da üzülmüyordu. Tarikatımızda kural gereği sannyas yemin töreni sadece burada, tarikatın baş manastırında yapılır. Swami hâlâ hayatta olsaydı bile Hindistan'a gelmeden sannyas yeminini edemezdim.

Öleceğine dair hiçbir emare göstermeksizin bir akşamüstü uykusunda ölüverdi. Doktor hemen telaş etmeye mahal olmadığını söylemişti, ben de her zamanki gibi işe gitmiştim. 11 Ekim 1963'tü. Hindistan'a durumu haber verdiğimde, Baş Manastır cevap yazdı ve her halükârda onların yanına gitmemi tavsiye etti. O vakit Swami'nin küllerini Ganj'a emanet edilmek üzere yanımda götürübilirdim. Ayrıca manastırda yaşayabilirdim, oradakilerle birbirimizi tanımış olurduk, sonunda da sannyas yeminimi ederdim. Meğer Swami mektuplarında onlara benden etrafıca bahsetmiş, dolayısıyla beni hiç görmemiş olsalar da kabul etmeye hazır sayılırlardı.

Biraz tereddüdün ve düşünüp taşınmanın ardından, benim açımdan en doğrusunun bu olduğuna karar verdim. Böylece Swami'nin yarım kalan işlerini elimden geldiğince topladım, Kızılhaç maaşından biriktirdiğim paranın bir kısmıyla uçak biletimi aldım ve işte buradayım.

Yola çıkmadan hemen önce anneme telgraf çektim ama sadece Hindistan'a gittiğimi söyledim. Tahmin edebileceğin üzere o esnada açıklama yapacak havamda değildim, hem de hiç. Sonuçta anneme yalan söylemek zorunda kalmadım aslında. Kızılhaç'ın beni çalışmak üzere Hindistan'a gönderdiğini varsaydı. Buradaki adresim de beni ele vermedi çünkü senin de gördüğün gibi adres dediğim şey civardaki postanedeki bir posta kutusundan ibaret, manastıra gelen mektuplar oradan teslim alınıyor. Annemle yazışmalarımı arada sırada yolladığım ve kendimden haber vermek yerine onun verdiği haberler hakkında yorumlarda bulunduğum kartpostallar seviyesinde tutmak suretiyle onda herhangi bir şüphe uyandırmamayı başardım sanırım.